GESLACHTREGISTER DER VORSTEN VAN SAMBAS.

In de beschrijving van Borneo's Wester-afdeeling door den Hoogleraar Veth wordt de afstamming en opvolging der vorsten van Sambas, sedert hunne vestiging in de tegenwoordige hoofdplaats van dat rijk, vermeld volgens eene Maleische kroniek van Sambas en Soekadana, door den heer E. Netscher uitgegeven in het 1^e deel van den 1^{en} jaargang van het *Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde*, met vergelijking van verscheidene andere bronnen en hulpmiddelen, geleverd door G. Muller in de *Indische Bij*, door Van Kervel in het *Tijdschrift voor Neerlandisch Indie* 1853 dl. I, door Valentijn, door S. Bloemaert in *Begin en voortgang der O. I. C.* dl. II, door Tobias in de *Nederlandsche Hermes*, jaargang III, en anderen, door den schrijver in zijne aantekeningen vermeld. Niet zelden bestonden er tusschen die onderscheidene berichtgevers belangrijke verschillen; en er behoorde geene geringe mate van scherpzinnigheid en geduld toe om daaruit een zoo goed samenhangend geheel te vormen als door Prof. Veth is gedaan. Voor hen, die a posteriori zijn werk met de gebezigde bronnen vergelijken, is het niet moeielijk na te gaan dat hij steeds eene juiste keuze uit de verschillende opgaven heeft gedaan en daardoor een richtigen stamboom van de Sambassche vorsten geconstrueerd. Mij werd dat nog meer bevestigd door de vergelijking van een voor eenigen tijd in mijn bezit gekomen geslachtregister der vorsten van Sambas, loopende van den tijd toen de zetel der regeering werd verplaatst van Loeboek Madoeng (Veth, I, bl. 218) naar Moewara Oelakan tot het jaar 1846. Dit geslachtregister in het Maleisch met Nederlandsche letters op vijf bladen geschreven heeft tot opschrift: *Assal jang mendjadie Radja di Moeara Oelakkan Iaietoe namanja Radien Seleman berbiniekan anak Ratoe Pisseban jang sakarang dia soedah mendjadie Radja namanja terseboet*

di bawak ienie; het vermeldt niet alleen de regeerende vorsten, waartoe de kroniek van Netscher zich bijna uitsluitend bepaalt, maar ook al hunne afstammelingen en dikwijls ook hunne huwelijken, zoodat het een vrij volledig familie-overzicht geeft, waarbij echter, even als bij alle Maleische kronieken, de jaartallen ontbreken. Ik acht het belangrijk genoeg om het hier in zijn geheel te laten volgen, daarbij de spelling der namen, die dikwijls foutief is, maar gemakkelijk kan verbeterd worden, geheel onveranderd latende; en zal er daarna eenige aantekeningen aan toevoegen om de overeenkomst of het verschil aan te toonen met andere bronnen, welke ik korthedshalve maar zal noemen naar Prof. Veth, die ze zoo uitstekend geresumeerd heeft, tenzij eene juistere bepaling hier of daar noodig mocht zijn.

I. *Radien Seleman*, gehuwd met eene dochter van *Ratoe Pisseban*, wordt vorst te Moeara Oelakkan met den titel SULTAN MOHIJEDDIEN, en krijgt na zijnen dood den naam van *Merhom Seleman*. Hij heeft drie kinderen:

A. Het oudste, eene dochter, huwt met *Pangeran Kassoma Joeda*; deze heeft één zoon:

a. *Radien Poetra*, bijgenaamd *Pangeran Kassoma Joeda*; deze heeft geene kinderen, doch neemt tot zoon aan:

1. *Pangeran Adie Kassoma*; deze heeft ééne dochter:

a. *Pangeran Tommongong Isterie*.

B. Het tweede, een zoon, *Radien Bima*, die hem opvolgt. (Zie II).

C. Het jongste, eene dochter, huwt met een Landakker, genaamd *Pangeran Depa*; deze heeft vier kinderen:

a. het oudste, eene dochter, genaamd *Ratoe Agong*, huwt met *Merhom Adil* (zie III).

b. het tweede, een zoon *Pangeran Diepa*, vertrokken naar of gestorven te Oeja (*mangkat di Oeja*); deze heeft twee kinderen:

1. een zoon, *Pangeran Moekah*, die vier kinderen heeft:

a. eene dochter, genaamd *Pangeran Selamah*, gehuwd met *Pangeran Soeta Negara*, die weder twee kinderen heeft:

α. *Pangeran Mohamat Dand*.

β. *Pangeran Mohamat Ansar*, in de negeri Meng-gatal.

- b. Pangeran Djaya Kassoema.*
- c. Eene dochter genaamd Pangeran Bom.*
- d. Eene dochter genaamd Pangeran Tidjah.*
- 2. een zoon, *Pangeran Tommongong*, die één zoon heeft :
 - a. Pangeran Soeta.*
- c. het derde, een zoon, *Pangeran Laksamana*; deze heeft vier kinderen :
 - 1. het oudste, genaamd *Radien Riaü*, heeft één zoon :
 - a. Pangeran Tjekera Toea*; deze heeft vier kinderen :
 - α. Pangeran Tjakera Moeda*, gehuwd met eene dochter van *Pangeran Bendara*.
 - β. Oray* ¹ *Tiedjah*, gehuwd met *Jakmat Salih*.
 - γ. Oray Katoek.*
 - δ. Oray Lamah.*
 - 2. *Radien Soeta Mangala*; hij heeft één zoon :
 - a. Maas Kartas*; deze heeft zes kinderen :
 - α. Maas Pieraü.*
 - β. Maas Mail.*
 - γ. Maas Bolan.*
 - δ. Maas Amat.*
 - ε. Pangeran Dorma*, gehuwd met zijne achternicht, eene dochter van *Pangeran Soeta* (zie C. 2 a).
 - ς. Maas Lamah.*
 - 3. *Maas Amiet*; deze heeft zes kinderen :
 - a. Maas Pantjie.*
 - b. Maas Djenap.*
 - c. Maas Taha.*
 - d. Maas Mail.*
 - e. Maas Sahak.*
 - f. Maas Oessoep.*
 - 4. *Maas Anter Prampoean*; deze heeft één zoon :
 - a. Maas Takier.*
- d. Het vierde, een zoon, *Radien Abdulkadier* bijgenaamd *Radien Marta*; deze heeft twee kinderen :
 - a. Imam Landak*; deze heeft drie kinderen :

¹ Kan het in deze lijst zoo dikwijls voorkomende *Oray* ook het praedicaat zijn van uit *goendiks* (bijwijken) of *bini ketjil* (bijzitten) gesprotene zonen of dochters? Volgens Muller (Ind. Bij, bl. 275) is de titel der zonen van *goendiks* afhankelijk van den wil des vorsten, en die der dochters hoogstens *Maas*. — Men vergelijke echter omtrent deze beteekenis van *Oray* V. G. a. 1. 2. 3.

- α. *Jaä Oenos*, bijgenaamd *Pangeran Tommongong Kasoema Nata*.
- β. *Jaä Maloedien*, bijgenaamd *Pangeran Marta Kasoema*.
- γ. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Mangkoe*.
- b. *Radien Hadjie*; hij heeft twee kinderen:
 - α. Eene dochter, gehuwd met *Panembahan Anom*.
 - β. Een zoon, genaamd *Goestie Saleeh*.
- 2. *Radien Abdulhamiet*; deze heeft geene kinderen.
- II. *Radien Bima* (zie I. B) volgt zijn vader op onder den naam van *SULTAN DJALALOEDIEN* en krijgt na zijn dood den naam van *Merhom Tengah*. Zijne vrouw wordt niet vermeld; hij heeft vijf kinderen:
 - A. Het oudste, eene dochter, huwt met *Pangeran Tommongong Nahoer*, afkomstig van *Trengganau*; deze heeft één zoon:
 - a. *Radien Molia* (later *Melia* genoemd), die huwt met zijne nicht *Maas Oetih*¹, de dochter van *Pangeran Mangkoe* (zie II D. a. 1.); uit dit huwelijk vier dochters:
 - 1. *Maas Solong*.
 - 2. *Maas Mamat*.
 - 3. *Maas Kassim*.
 - 4. *Maas Raëna*, gehuwd met *Merhom Djanggoet* (dit kan dezelfde zijn, die bij VI voorkomt als *SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN*, hoewel deze een geslacht jonger is).
 - B. Het tweede, eene dochter, gehuwd met een *Atjinees Said Alie*, bijgenaamd *Pangeran Soera Derdja*; uit dit huwelijk één zoon:
 - a. *Pangeran Adie Kassoma*; deze heeft één kind:
 - 1. eene dochter, gehuwd met *Pangeran Tommongong Toea*.

¹ Volgens Muller t. a. p. is de titel van een vorstenzoon bij eene wettige vrouw in de eerste kinderjaren *Oetie*, en die van eene dochter *Oetin*. Later krijgen de eerstgenoemden de titels *Goesti*, *Raden* en *Pangeran*, welke twee laatste ook aan de dochters geschonken worden wanneer zij in het huwelijk treden. Als deze opgave omtrent *Oetie* (of *Oetih*) en *Oetin* juist is, schijnen in deze geslachtslijst in dit opzicht fouten in de namen te zijn (zie hierboven en ook II. D. a. 1.), althans indien *Oetih* hier werkelijk als titel en niet als eigennaam voorkomt. — Als *Oray* inderdaad een praedicaat van onechte kinderen mocht zijn, zoude dit ook bezwaarlijk kunnen gecombineerd worden met *Oetih* als titel, hetgeen evenwel geschiedt bij IV. C. g. 6.

C. Het derde, een zoon genaamd *Radien Ratoe*, die zijn vader opvoigt (zie III).

D. Het vierde, eene dochter, gehuwd met *Pangeran Tambakbaya*, afkomstig van Siantan. Uit dit huwelijk één zoon:

a *Pangeran Mangkoe* (zie II. A. a). (Volgens de geslachtslijst heeft deze prinses nog een zoon gehad, *Pangeran Kassoma Delaga*, wiens vader een Palembang was; en deze had weder een zoon, *Radien Palembang*, gehuwd met *Radien Ketjie*). *Pangeran Mangkoe* heeft drie dochters:

1. *Maas Oetih*, gehuwd met *Radien Melia* (zie II. A. a).

2. Eene ongenoemde, gehuwd met een Boeginees, *Nahoeda Batang* (of den *Nakhoda Batang*; er staat: *djadie bienie Nahoeda batang orang boegies*); deze heeft één kind:

a. *Maas Bassoe*; en deze weder een kind:

a. *Maas Kontang* (gehuwd met *Oray Timah*; zie III A. b. 1. c).

3. *Maas Sultan*, de gemalin van *Merhom Oemar Akamoedien*. (Dit is dezelfde, die hieronder bij V voorkomt als Sultan OEMAR AKAMOEDIEN, hoewel hij daar na zijn dood den naam krijgt van *Merhom Ajah*. Van dezen Sultan, die veertien kinderen had, worden hier als uit deze vrouw geboren slechts twee zonen vermeld). Zij heeft twee kinderen:

a. *Sultan Aboe Bakar Tadjoedien* (zie VI). Vergel. ook II. A. 4.

b. *Sultan Oesman Kamaloedien* (zie VIII).

E. Het vijfde, eene dochter, gehuwd met een vorst van Sanggouw, genaamd *Pangeran Korba*; uit dit huwelijk twee zonen:

a. *Pangeran Anom*; deze heeft ééne dochter:

1. *Oray Eruk*.

b. *Pangeran Soma de laga*; deze heeft één zoon:

1. *Maas Perboe*.

III. *Radien Ratoe* (zie II C) volgt zijn vader op onder den naam van SULTAN MOEHAMAT DJALALOEDIEN, en krijgt na zijn dood den naam van *Merhom Adiel*. Hij huwt met zijne nicht; (zie I. C. a.), en heeft drie kinderen:

A. Het oudste, eene dochter, huwt met *Pangeran Tjekera* van Mampawa. Zij heeft drie kinderen:

- a. Eene dochter, gehuwd met haar neef *Datoe Radja Toewa* (zie IV. C).
 - b. Een zoon, *Pangeran Soma Negara*; deze heeft één zoon:
 1. *Goesti Doedoet*, bijgenaamd *Pangeran Soma Negara*; deze heeft vijf kinderen:
 - a. *Pangeran Korma Djaya* (gehuwd met zijne nicht; zie IV. C. h).
 - b. *Maas Oesman*, bijgenaamd *Pangeran Karta*.
 - c. *Pangeran Korma Indera*.
 - d. *Radien Liman*.
 - e. *Oray Timah* (gehuwd met *Maas Kontang*; zie IV. B. a. 5 en II. D. a. 2. a. α.)
 - c. Eene dochter, gehuwd met *Toewan Said*, bijgenaamd *Pangeran Kassoma Ningrat*; deze heeft drie kinderen:
 1. Het oudste, eene dochter, genaamd *Datoe Ratoe*, wordt gemalin van *Merhom Oemar Akamoedien* (verg. II. D. 3). (De uit haar gesproten kinderen worden niet afzonderlijk vermeld).
 2. Het middelste, een zoon, genaamd *Pangeran Ria*.
 3. Het jongste, eene dochter, genaamd *Tingkoe Oelien*, gehuwd met *Merhom Anom*. (Deze *Merhom Anom* is waarschijnlijk haar neef, de latere Sultan *Mohammed Ali Tsafio'ddin* (zie VII), die volgens Veth in zijne jeugd *Pangeran Anom* en later ook nog *Sultan Anom Mohammed Ali Tsafio'ddin* heette). Uit dit huwelijk één kind:
 - a. *Pangeran Moeda*.
 - B. Het tweede, een zoon, genaamd *Radien Adiepatie*, bijgenaamd *Pangeran Depatie Tambakbaja*. Deze sterft zonder kinderen en ongehuwd.
 - C. Het jongste, een zoon, genaamd *Radien Porboe Gentjana*, die hem opvolgt. (Zie IV).
- IV. *Radien Porboe Gentjana* (zie III. C) volgt zijn vader op onder den naam van SULTAN ABOE BAKAR KAMALOEDIN, en krijgt na zijn dood den naam van *Merhom Bongsoe*. Zijne vrouw of vrouwen worden niet vermeld. Hij heeft zeven kinderen:
- A. Het oudste, een zoon genaamd *Pangeran Soma Nata*. Hij heeft twee kinderen:
 - a. Een zoon genaamd *Pangeran Poetra Kassoma*; deze heeft één zoon;

1. *Oray Akil*, bijgenaamd *Pangeran Soema Nata*; hij heeft vier kinderen:
 - a. *Maas Kassim*.
 - b. *Maas Alie*.
 - c. *Maas Raba*.
 - d. *Maas Timah*.
- b. Eene dochter, gehuwd met *Merhom Gajong*, die kinderloos blijft.
- B. Het tweede, een zoon, *Pangeran Adie Kassoma*; hij heeft ééne dochter:
 - a. *Oray Oenam*, gehuwd met *Goesti Doedoet*, bijgenaamd *Pangeran Kassoma Negara*, haar neef. (Zie III. A. b. 1. Hoewel er een klein verschil in den naam is, waarschijnlijk door eene schrijffout, is het toch dezelfde persoon, gelijk blijkt uit de kinderen). Uit dit huwelijk vijf kinderen:
 1. *Pangeran Korma Djaya* (gehuwd met zijne nicht; zie IV. C. h.)
 2. *Pangeran Kartä*.
 3. *Pangeran Korma Indera* (gehuwd met zijne achternicht *Oray Rabaä*; zie IV. G. b. 1.)
 4. *Radien Liman*.
 5. *Oray Timah*, gehuwd met *Maas Kontang*. (Zie II. D. a. 2. a. α.)
- C. Het derde, een zoon *Pangeran Bendahara*, dat is (*jaietoe*) *Datoe Radja Toea* (zie III. A. a.) Deze heeft acht kinderen:
 - a. Eene dochter, gehuwd met *Merhom Anom* (zie III. A. c. 3); deze heeft geene kinderen.
 - b. Een, zoon *Pangeran Bendahara Kerandjie*; deze heeft drie kinderen (vergelijk V. D.):
 1. Een zoon, *Pangeran Moeda*, gehuwd met *Oray Mariam* (waarschijnlijk zijne nicht; zie IV. C. c. 1.)
 2. Eene dochter, *Oray Kalepoek*, gehuwd met *Pangeran Djaya Kassoema* (waarschijnlijk haar neef; zie IV. G. b.)
 3. Eene ongenoemde, gehuwd met *Pangeran Tjekera*.
 - c. *Pangeran Pakoe*; deze heeft vijf kinderen: (Vergelijk IV. G. d.)
 1. Eene dochter, *Oray Mariam* (zie IV. C. b. 1.) gehuwd met *Pangeran Moeda*.

2. *Pangeran Pakoe Moeda.*
3. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Soma Negara.*
4. Eene dochter, *Oray Sabar*, gehuwd met haar achterneef *Sultan Aboe Bakar Tadjjoedien* (VI.)
5. *Oray Tapal.*
- d. *Pangeran Soma Joeda*; deze heeft drie dochters:
 1. *Oray Manap.*
 2. *Oray Boedjang.*
 3. Eene ongenoemde, gehuwd met *Oray Mamoe*d (waarschijnlijk haar neef, zie IV. C. f. 1.)
- e. *Pangeran Soera Delaga.*
- f. *Radien Abdullah*; hij heeft drie kinderen:
 1. *Oray Mamoe*d (zie IV. C. d. 3.)
 2. *Oray Boetoed.*
 3. Nog een, genaamd
- g. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Tjekera* (waarschijnlijk dezelfde als hierboven IV. C. b. 3); deze heeft zeven kinderen:
 1. *Tjekera Moeda.*
 2. *Oray Timah.*
 3. *Oray Katoek.*
 4. *Oray Tidjah.*
 5. *Oray Lamah.*
 6. *Oray Oetih.*
 7. *Rassal.*
- h. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Korma Djaja* (zie IV. B. a. 1), zonder kinderen.
- D. Een zoon, die hem opvolgt (zie V), doch wiens oorspronkelijke naam niet vermeld wordt. (Volgens Veth heet hij *Raden Djama.*)
- E. Eene dochter, gehuwd met eene Broeneisch vorst, genaamd *Pangeran Marta*; zij heeft ééne dochter:
 - a. *Pangeran Dayang*, gehuwd met *Pangeran Bindahara* (waarschijnlijk haar neef, onder IV. C. b. vermeld als *Pangeran Bindahara Kerandjie.*)
- F. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Soma Dilaga*; deze heeft drie kinderen:
 - a. het oudste, eene dochter gehuwd met *Pangeran Soma Negara* (waarschijnlijk haar neef, dezelfde, die ook getrouwd was met eene dochter van *Pangeran Pakoe*; zie IV. C. c. 3.)

- b. het middelste, genaamd *Radien Bossoe*.
- c. het jongste, genaamd *Radien Palembang* (gehuwd met zijne nicht; zie IV. G. e.)
- G. Een zoon, *Pangeran Djaya Kassoema Toea*, gevestigd in de kampong Assam; deze heeft zeven kinderen:
 - a. het oudste, een zoon, *Pangeran Badar*; deze heeft vier kinderen:
 - 1. Eene ongenoemde dochter, gehuwd met *Maas Aboe*.
 - 2. Eene dochter, *Oray Tjandil*, gehuwd met *Pangeran Korma Djaya* (waarschijnlijk haar achterneef, die ook met eene andere nicht was getrouwd; zie IV. B. a. 1. en IV. C. h.)
 - 3. Eene dochter, *Oray Oebak*.
 - 4. Een zoon, *Oray Koesien*.
 - b. *Pangeran Djaya Kassoema* (waarschijnlijk gehuwd met zijne nicht *Oray Kalepoek*; zie IV. C. b. 2.); deze heeft zeven kinderen:
 - 1. Eene dochter, *Oray Rabaä*, gehuwd met *Pangeran Korma Indera* (haar achterneef, zie IV. B. a. 3.)
 - 2. *Pangeran Kassoma Joeda*.
 - 3. *Pangeran Indera Nata*.
 - 4. *Pangeran Niera Kassoema*.
 - 5. *Oray Oesman*.
 - 6. *Oray Lamah*.
 - 7. *Oray Adjiedjah*.
 - c. *Pangeran Kassoema Djaya*; deze heeft één kind:
 - 1. *Oray Padang*.
 - d. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Pakoe*. (Dit kan niet haar neef zijn, vermeld onder IV. C. c. blijkens de kinderen, die daar van dezen worden opgegeven, en waaronder niet voorkomt het kind van deze vrouw.) Zij heeft ééne dochter:
 - 1. *Oray Pierik*, gehuwd met *Pangeran Niera*.
 - e. Eene dochter, gehuwd met haar neef *Radien Palembang* (zie IV. F. c.); deze heeft drie kinderen:
 - 1. *Oray Koebak*.
 - 2. *Oray Haliah*.
 - 3. *Oray Menah*.
 - f. *Radien Alie*; deze heeft twee kinderen:
 - 1. *Oray Abdullah*.
 - 2. *Oray Tiedjah*.

g. *Oray Sapiak*, kinderloos.

V. De hierboven onder IV. D. vermelde zoon volgt zijn vader op als *SULTAN OEMAR AKAMOEDIEN*, en krijgt na zijn dood den naam *Merhom Ajah*. (Hij was gehuwd met *Maas Sultan*, zie II. D. a. 3 en met *Datoe Raloe*, zie III. A. c. 1.). Hij heeft veertien kinderen.

- A. Een zoon, *Pangeran Tjakera*; deze heeft twee dochters:
 - a. *Oray Medah*, gehuwd met *Pangeran Soeta Gentjana*.
 - b. *Oray Tompal*, gehuwd met *Pangeran Djaya Kassoma* (waarschijnlijk haar neef, zie V. C. c.)
- B. Eene dochter, *Pangeran Bendahara Baloe*; deze heeft twee kinderen:
 - a. een zoon, *Radien Alim*, bijgenaamd *Pangeran Karta*.
 - b. eene dochter, gehuwd met *Pangeran Tjakera*.
- C. Eene dochter, *Pangeran Nira Kassoma*; deze heeft vier kinderen:
 - a. een zoon, *Radien Betoek*.
 - b. eene dochter, gehuwd met *Pangeran Porboe*.
 - c. een zoon, *Radien Alie*, later *Pangeran Djaya Kassoma* (zie V. A. b.)
 - d. een zoon, *Radien Hadjie Pintal*.
- D. Eene dochter, gehuwd met *Bendahara Kerandjie* (haar neef, zie IV. C. b. Hoewel dit blijkens de hier vermelde twee kinderen ongetwijfeld dezelfde persoon is, had hij nog eene hier niet vermelde dochter, die dus waarschijnlijk uit eene andere vrouw geboren was.) Zij heeft twee kinderen:
 - a. een zoon, *Pangeran Moeda*, gehuwd met *Oray Mariam*.
 - b. eene dochter, gehuwd met *Pangeran Djaya Kassoma* (vergelijk V. C. c.)
- E. Een zoon, *Pangeran Laksimana Toea*; hij heeft tien kinderen:
 - a. *Pangeran Bindahara*, "die dat nog is" zegt de Schrijver.
 - b. *Pangeran Soeta Negara*.
 - c. *Pangeran Adie*, "die gestorven is."
 - d. *Pangeran Pospa* (waarschijnlijk gehuwd met zijne nicht, zie V. K. g.)
 - e. Eene dochter, *Pangeran Anom*.
 - f. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Laksimana* (zie V. M. a).
 - g. Eene dochter, *Oray Timah*, gehuwd met *Indera Nata*.
 - h. *Radien Naniet*.

- i. *Radien Djenal*.
 - j. *Oray Oessoep*.
- F. *Pangeran Pakoe Toea*: deze heeft tien kinderen:
- a. *Pangeran Porboe Toea*, vroeg gestorven.
 - b. *Pangeran Anom*, vroeg gestorven.
 - c. *Maas Poeloek*.
 - d. Eene dochter, *Maas Ilam*.
 - e. Eene dochter, *Maas Bontak*.
 - f. *Pangeran Ratoe Bagoes*.
 - g. *Maas Ietjah*.
 - h. *Maas Aboe*.
 - i. Eene dochter, *Oray Pirik*, gehuwd met *Pangeran Oemar*.
 - j. Nog eene ongenoemde dochter.
- G. Een zoon, wiens oorspronkelijke naam niet vermeld wordt (volgens Veth heet hij *Pangeran Anom*), doch die zijns vaders tweede opvolger is als SULTAN MOHAMAT ALIE SAFIOEDIEN (zie VII). Zijne gemalin of gemalinnen worden hier niet vermeld, maar hij was onder andere gehuwd met *Tingkoe Oetin* (III. A. c. 3), bij welke hij één zoon had, en met eene dochter van *Datoe Radja Toea* (IV. C. a.), die geene kinderen had. Hij heeft vijf kinderen:
- a. eene dochter, *Oray Gentjana*, gehuwd met *Pangeran Ratoe Mangkoe Negara*, haar neef. (Zie V. H. a.), deze heeft drie kinderen:
 - 1. *Oray Menah*.
 - 2. *Oray Midah*.
 - 3. *Oray Gebiek*.
 - b. Eene dochter, *Oray Raäna Goemala*, gehuwd met *Pangeran Kassoma Indera*, haar neef (zie V. K. b.)
 - c. *Oray Raäna Watie*, later *Pangeran Marta Kassoema*.
 - d. *Radien Porboe*, bijgenaamd *Pangeran Tommongong Djaya Kassoema*.
 - e. Een zoon, *Pangeran Ratoe Nata Kassoema*, die zijn oom SULTAN OEMAR DJALALOEDIN (zie hieronder H) opvolgt als SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIN (zie X.) Hij heeft drie kinderen:
 - 1. *Radien Adipatie*.
 - 2. *Pangeran Adipatie*.
 - 3. *Oray Oessoep*.
- H. Een zoon, wiens oorspronkelijke naam niet vermeld wordt (volgens Veth heet hij *Pangeran Bandahara Sri Maharadja*),

doch die zijns vaders vierde opvolger wordt als SULTAN OEMAR DJALALOEDIN (zie IX; de naam *Djalaloe'ddin* is foutief, zie beneden). Hij heeft vijftien kinderen:

- a. *Pangeran Ratoe Toea Mangkoe Negara*, gehuwd met zijne nicht *Oray Gentjana* (zie V. G. a, waar hij den naam *Toea* niet voert); hij heeft drie kinderen:
 1. *Oray Menah*
 2. *Oray Miedah*
 3. *Oray Gebik*
 } zie V. G. a. 1. 2. 3.
- b. *Pangeran Soma Negara*, gehuwd met *Oray Bolat*; hij heeft twee kinderen:
 1. *Oray Berahiem*.
 2. Eene ongenoemde dochter.
- c. *Pangeran Marta*, later genaamd *Pangeran Soma Dielaga*.
- d. *Pangeran Ratoe Moeda*, gehuwd met *Oray Sitie Hawa* (zijne nicht, zie V. M. d.); hij heeft één zoon:
 1. *Oray Mohamat Jappar*.
- e. *Pangeran Anom*, gehuwd met *Oray Lamah* (waarschijnlijk eene van zijne nichten vermeld bij V. L, b. of M. e.)
- f. *Radien Arsat*.
- g. *Radien Mohamat*.
- h. *Radien Boedjang*.
- i. *Oray Moeda*.
- j. *Pangeran Djaya Isterie*. (Zoude het woord *Isterie* achter een mansnaam niet eenvoudig beteekenen dat hij gehuwd is, maar de Schrijver den naam der vrouw niet weet?)
- k. *Pangeran Soera Dilaga Isterie*.
- l. *Pangeran Soeta Isterie*; deze heeft één kind:
 1. *Oray Melong*.
- m. *Oray Naisah*.
- n. *Oray Gombaä*.
- o. *Isterie Pangeran Tommongong*. (De vrouw van *Pangeran Tommongong*? Vergelijk V. G. d.)
- I. Een zoon, genaamd *Radien Dipati*, later *Sultan Moeda Achmat*; deze heeft drie kinderen:
 - a. *Pangeran Soera Hadjie*.
 - b. *Pangeran Soeria*.
 - c. *Pangeran Nata Kassoma*.
- J. Een zoon, wiens naam niet vermeld wordt doch die zijn vader onmiddellijk opvolgt als SULTAN ABOE BAKAR TA-DJOEDIEN (zie VI), na zijn dood genaamd *Merhom Djanggoet*.

(Zijne moeder was *Maas Sultan*; zie V; en hij was gehuwd met *Maas Raäna*, II. A. a. 4 en met *Oray Sabar*, IV. C. c. 4). Hij heeft één zoon:

a. *Pangeran Adiepatie*, genaamd *Sultan Moeda*; deze heeft drie kinderen:

1. *Oray Biroe*, bijgenaamd *Pangeran Karta*.

2. *Oray Timah*.

3. *Oray Minah*.

K. Een zoon, wiens naam niet vermeld wordt (bij Veth heet hij *Pangeran Ratoe Nata Koesoema*), doch die zijns vaders derde opvolger wordt als *SULTAN OESMAN KAMALOEDIEN* (Zie VIII). Hij was een volle broeder van *SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN* (V. J.), zie II. D. a. 3., en heeft acht kinderen:

a. *Radien Tommongong Perampoean*. Op eene latere kopie van dit geslachtregister heet dit kind *Radien Tommongong Isterie*.

b. *Pangeran Kassoma Indera*, gehuwd met zijne nicht *Oray Raäna Goemala* (Zie V. G. b).

c. *Pangeran Oeda Isterie*.

d. *Pangeran Djaya Kassoma*.

e. *Oray Sitie*.

f. *Isterie Pangeran Pakoe* (of: de vrouw van *Pangeran Pakoe*?)

g. *Isterie Pangeran Pospa* (of: de vrouw van *Pangeran Pospa*? Dat is dan haar neef; zie V. E. d.).

h. Eene dochter, gehuwd met *Pangeran Soeta* (misschien haar neef, boven genoemd *Pangeran Soeta Isterie*; zie V. H. l.).

L. Een zoon *Pangeran Bindahara Toea*, te Assam. Hij heeft vijf kinderen:

a. *Oray Doerie*.

b. *Oray Lamah*, waaarschijnlijk gehuwd met haar neef *Pangeran Anom* (zie V. H. e).

c. *Oray Jaliel*.

d. *Oray Oessoep*.

e. *Oray Rachmat*.

M. Een zoon *Pangeran Tommongong Toea*; hij heeft zeven kinderen:

a. *Radien Aboe Bakar*, die *Pangeran Laksimana* wordt (gehuwd met zijne nicht; zie V. E. f.).

- b. *Radien Oesman*, later *Pangeran Djaya Ningrat*.
- c. *Radien Talip*.
- d. *Oray Silie Hawa*, gehuwd met haar neef *Pangeran Ratoe Moeda* (zie V. H. d.).
- e. *Oray Lamak*. (Vergelijk V. H. e. en L. b.).
- f. *Oray Maymoenah*.
- g. *Oray Mohamat Salih*.
- N. Een zoon, *Pangeran Soma Ningrat*; deze heeft twee kinderen:
 - a. een zoon, *Pangeran Anak Kassim*; hij heeft drie kinderen:
 - 1. *Radien Badar Oedien*.
 - 2. *Oray Sambab*.
 - 3. *Radien Boedjang*.
 - b. *Pangeran Sariep*, gehuwd met *Pangeran Soma Indera* (misschien dezelfde als *Pangeran Kassoma Indera* (zie V. K. b. en G. b.).
- VI. SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN. Zie V. J.
- VII. SULTAN MOHAMAT ALIE SAFIOEDIN. Zie V. G.
- VIII. SULTAN OESMAN KAMALOEDIEN. Zie V. K.
- IX. SULTAN OEMAR DJALALOEDIEN. Zie V. H.
- X. SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN. Zie V. G. e.

Wanneer wij nu deze geslachtslijst vergelijken met de door Prof. Veth verkregene resultaten, vinden wij

In ons geslachtregister:

I.

(*Radien Seleman*) SULTAN MOHIJEDIEN, bijgenaamd *Merhom Seleman*, gehuwd met eene dochter van *Ratoe Pisseban*.

II.

Zijn zoon (*Radien Bima*) SULTAN DJALALOEDIEN.

III.

Zijn zoon (*Radien Ratoe*) SULTAN MOHAMAT DJALALOEDIEN, bijgenaamd *Merhom Adil*.

IV.

Zijn zoon (*Radien Porboe Gentjana*) SULTAN ABOE BAKAR KAMALOEDIEN, bijgenaamd *Merhom Bongsoe*.

Bij Veth:

I.

(*Raden Soleiman*) SULTAN 'MOHAMMED TSAFIOE'DDIN, gehuwd met eene dochter van *Ratoe Sapodak*.

II.

Zijn zoon (*Raden Bima*) SULTAN TADJOE'DDIN, verhuist naar Moeara Oelakan.

III.

Zijn zoon (*Raden Meliouw*) SULTAN OMAR AKAMA'DDIN, bijgenaamd *Marhoem Adil*.

IV.

Zijn zoon (*Raden Bongsoe*) SULTAN ABOE BEKR KAMALOE'DDIN.

V.

Zijn zoon SULTAN OEMAR AKAMOEDIEN, bijgenaamd *Merhom Ajah*.

VI.

Zijn zoon SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN, bijgenaamd *Merhom Djanggoet*.

VII.

Zijn broeder SULTAN MOHAMAT ALIE SAFIOEDIEN.

VIII.

Zijn broeder SULTAN OESMAN KAMALOEDIEN.

IX.

Zijn broeder SULTAN OEMAR DJALALOEDIEN (lees: AKAMOEDIEN).

X.

Zijn neef (zoon van VII) SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN.

V.

Zijn zoon (*Raden Djama*) SULTAN OMAR AKAMA'DDIN.

VI.

Zijn zoon SULTAN ABOE BEKR KAMALOE'DDIN.

VII.

Zijn broeder (*Pangeran Anom*) SULTAN ANOM MOHAMMED ALI TSAFIOE'DDIN.

VIII.

Zijn broeder (*Pangeran Ratoe Nata Koesoema*) SULTAN OTHMAN KAMALOE'DDIN.

IX.

Zijn broeder (*Pangeran Bandahara Sri Maharadja*) (SULTAN OMAR AKAMA'DDIN).

X.

Zijn neef (*Pangeran Nata Koesoema*, zoon van VII) SULTAN ABOE BEKR TADJOE'DDIN.

Omtrent deze twee lijsten zijn de volgende opmerkingen te maken:

I. *Radien Seleman* of *Raden Soleiman*, die bij Veth den titel voert van SULTAN MOHAMMED TSAFIOE'DDIN en in mijne geslachtlijst SULTAN MOHIJEDIEN ¹ heet, wordt hier blijkens het opschrift beschouwd als de eerste vorst van Sambas, die zich te Moewara Oelakan ² vestigde; volgens Veth hield hij zijn verblijf aanvankelijk te Kota Bandar, later te Loeboek Madoeng, en verplaatste eerst zijn zoon *Raden Bima* den zetel des bestuurs naar Moewara Oelakan. Hij was een zoon van *Radja Tengah*, een prins van Broenei, die naar Soekadana was uitgeweken, en *Ratoe Soeria Koesoema*, eene prinses van

¹ Kan men hier ook aan eene schrijffout te denken hebben, waarbij achter de eerste lettergreep *Moh* de letters *amat Saf* zijn overgeslagen? — In deze lijst wordt altijd geschreven *Mohamat* en *Safioedien*.

² Veth merkt terecht op dat dit Moewara Oelakan hoogstwaarschijnlijk dezelfde plaats is, die thans, even als het rijk zelf, Sambas heet; vermits van eene latere verplaatsing van den rijkszetel nergens melding wordt gemaakt. Op dezelfde wijze heeft ook Ngabang den naam van Landak gekregen, Koewala Dai dien van Lingga, en andere.

Soekadana, die zich met vergunning van den Sultan van dat rijk in Sambas hadden gevestigd. Zijne vrouw was eene dochter van den te Kota lama resideerenden vorst van Sambas, die bij Veth *Ratoe Sapodak* en in mijne lijst *Ratoe Pisseban* heet, welk laatste wel eene verbastering zal zijn van het Javaansche *Paséban*, gelijk er in de geschiedenis van Sambas een aantal Javaansche namen en titels voorkomen ten gevolge van de kolonisatie van Borneo's Westkust door de Javaansche rijken Djenggala en Madjapahit. Met hem hield dus de sedert lang, wellicht reeds sedert het einde der zestiende eeuw, in Sambas gevestigde Djohorsche dynastie op, en kwam dit rijk geheel onder den invloed van Soekadana. De tijd, waarop deze *Raden Soleiman* als Sultan van Sambas optrad, is niet met juistheid te bepalen; vermoedelijk op het einde der zeventiende of in het begin der achttiende eeuw. Tot dit resultaat komt men door de volgende approximatieve berekeningen: de Islam is volgens de overlevering het eerst op Borneo's Westkust in Matan ingevoerd omstreeks het jaar 1550; in Sambas kan dat dus vele jaren later zijn. De Sultan, die in 1823 te Sambas regeerde (MOHAMMED ALI TSAFIOE'DDIN) werd beschouwd als de tiende vorst sedert de invoering van den Islam (Veth, Borneo, I, bl. 184); *Raden Soleiman* was dus de vierde. Wanneer men nu, met Veth, den regeeringstijd van elken vorst gemiddeld op twintig jaar stelt, moet men bij 1550 nog tachtig jaren tellen en den tijd van de latere invoering van den Islam in Sambas, dus 1630 plus een onbekenden termijn. Een andere berekening is deze: OMAR AKAMA'DDIN (V) komt aan de regeering omstreeks 1750, want onder zijn bestuur valt de vestiging der Chineesche koloniën in Sambas omstreeks 1760. Tusschen hem en *Raden Soleiman* zijn drie vorsten; wanneer men deze weder ieder berekent op twintig jaar, verkrijgt men omstreeks 1710 voor het einde der regeering van *Raden Soleiman*.

II. *Raden Bima* werd eerst mederegent zijn vaders en vervolgens diens opvolger, volgens Veth onder den titel SULTAN TADJOE'DDIN, volgens de Maleische kroniek van Netscher onder dien van SULTAN MOHAMMED TADJOE'DDIN, en volgens mijne geslachtslijst onder dien van SULTAN DJALALOEDIN; dit laatste is waarschijnlijk foutief, hoewel hij tweemaal onder dien naam voorkomt. Volgens Veth huwde hij met *Indra Koesoema*, eene zuster van SULTAN ZEINOE'DDIN van Soekadana. Volgens de geslachtslijst kreeg hij na zijn overlijden den naam van *Merhom Tengah*, waarschijnlijk omdat hij de middelste der drie kinderen van zijn

vader was (zie boven); Veth noemt hem na zijn dood *Marhoem Bima*.

III. Omtrent dezen derden vorst loopen de berichten zeer uiteén. Volgens Veth heette hij als kind *Raden Meliouw* (bij Netscher *Malia*) naar zijne geboorteplaats *سوغى مليا* bij Soekadana, en na zijne troonsbeklimming SULTAN OMAR AKAMA'DDIN. Volgens Muller (Indische Bij, bl. 208 en 355) was hij een zoon van *Radja Tengah* (zie hierboven bij III,) en de prinses *Ibah*, zuster van *Giri Kasoema*, den achtsten vorst van Soekadana, en heette hij als vorst SULTAN MAHOMET DJALA OEDIN. Volgens mijne geslachtlijst was hij de middelste der vijf kinderen en eenige zoon van zijn voorganger, heette als kind *Radien Ratoe*, en na zijne troonsbeklimming SULTAN MOHAMAT DJALALOEDIEN. Volgens Veth en mijne lijst heette hij na zijn dood *Marhoem Adil*. Hij moet geregeerd hebben omstreeks 1720; althans omstreeks dat jaar huwde eene jongere zuster van hem met *Opoe Daëng Pamasih*, van Mampawa, die *Pangeran Mangkoe Boemi* werd te Sambas (Veth, Borneo, I, bl. 242). Mijne geslachtlijst weet echter van dat huwelijk niets: volgens haar is eene van zijne vier zusters gehuwd met *Pangeran Tomonggong Nagoer* van Trengganau; eene met een Atjinees, *Pangeran Soera Dirdja*; eene met *Pangeran Tambikbaja* van Siantan; en eene met den Radja van Sanggouw, genaamd *Pangeran Korba*.

Volgens mijne geslachtlijst is *Raden Melia* een zoon van de oudste dochter van *Raden Bima* (SULTAN TADJOE'DDIN of DJALALOE'DDIN) en den zoo even genoemden Trengganauschen prins; en trouwt *Raden Melia* met *Maas Oetih*, eene kleindochter van het vierde kind van *Raden Bima*, doch komt volstrekt niet aan de regeering.

Een vorige bezitter van mijn geslachtregister heeft bij dezen SULTAN MOHAMAT DJALALOEDIEN met potlood aangeteekend: „in 1609 sloot deze kontrakten met de O. I. Compagnie en werd eene logie te Sambas opgericht, die echter in 1623 verlaten werd.” Hij heeft dit waarschijnlijk ontleend aan Muller (Indische Bij, bl. 208 en 209); doch daarbij is, gelijk Veth terecht opmerkt, een anachronisme van ongeveer eene eeuw begaan. Het hier bedoelde, door Bloemaert met een vorst van Sambas gesloten, contract wordt door Valentijn in zijn geheel medegedeeld; het is echter vooralsnog onmogelijk te zeggen wie die vorst was; Valentijn noemt hem ook niet, maar zegt alleen dat zijn naam met Arabische letters onder het stuk stond.

IV. SULTAN ABOE BEKR KAMALOE'DDIN heet volgens Veth in zijne jeugd *Raden Bongsoe*, en was ook werkelijk volgens mijne geslachtslijst het jongste kind (*bongsoe*) van zijnen voorganger; doch volgens die lijst was zijn naam *Radien Porboe Gentjana* (*Raden Praboe Kentjana*) en kreeg hij eerst na zijn dood den naam van *Marhoem Bongsoe*.

V. SULTAN OMAR AKAMA'DDIN heet volgens Veth in zijne jeugd *Raden Djama*; mijne geslachtslijst vermeldt dezen naam niet, maar wel dien van *Marhoem Ajah*, welke hij na zijn overlijden ontving. Onder zijne regeering vestigen zich omstreeks 1760 Chineesche koloniën in Sambas om de goudmijnen te exploiteeren.

VI. De zoon en opvolger van SULTAN OMAR AKAMA'DDIN heet bij Veth Sultan ABOE BEKR KAMALOE'DDIN, in mijne geslachtslijst SULTAN ABOE BAKAR TADJOEDIEN; ook in een opstel van den heer Van Kervel in het Tijdschrift voor Neerlandsch Indie, 1853, dl. I, bl. 188, heet hij ABOE BEKR TADJOE'DDIN. Na zijn dood heet hij *Merhom* (*Marhoem*) *Djanggoet*. Hij sterft volgens Veth (Borneo, I, bl. 383) in 1814 zonder wettige kinderen; volgens mijne geslachtslijst had hij echter wel een zoon (misschien onwettig), *Pangeran Adiepatie*, genaamd *Sultan Moeda*.

VII. Deze vorst, die volgens Veth vóór zijne troonsbeklimming *Pangeran Anom* en daarna SULTAN ANOM¹ MOHAMMED ALI TSAFIOE'DDIN heette, wordt in mijne lijst SULTAN MOHAMAT ALI SAFIOEDIEN genoemd; ook de naam *Pangeran Anom* komt daar niet voor. Hij werd in 1815 door het Engelsche tusschenbestuur als opvolger van zijnen ouderen broeder erkend, en stierf in 1828.

VIII. Deze SULTAN OSMAN KAMALOE'DDIN heette volgens Veth vóór zijne troonsbestijging *Pangeran Ratoe Nata Koesoema* en was een volle broeder van VI. Hij werd in 1831 op zestigjarigen leeftijd wegens ongeschiktheid voor de regeering door het Gouvernement afgezet, en kreeg toen honoris causa den titel *Jang Dipertoewan*.

IX. SULTAN OMAR AKAMA'DDIN, een jongere broeder van

¹ Dit woord *Anom* is in dezen titel bij Netscher en ook bij Veth, Borneo I, bl. 383, waarschijnlijk bij abuis ingekomen; want er was geen oudere vorst gelijktijdig met hem aan het bestuur, tenzij men mocht willen aannemen dat hij aanvankelijk als mederegent van zijn voorganger heeft gefungeerd; bij Veth, Dl. II, bl. 471 komt het ook niet meer in zijn naam voor.

zijn voorganger, bekleedde onder dezen den rang van *Pangeran Bandhara*. Volgens mijne geslachtlijst heette hij als Sultan OMAR DJALALOEDIEN, en zoo ook in de kroniek bij Netscher; dit zal echter verkeerd zijn, zie Veth, Borneo II, bl. 485. Hij stierf in December 1846 in den ouderdom van 73 jaar.

X. SULTAN ABOE BEKR TADJOE'DDIN, vóór zijne troonsbeklimming genaamd *Pangeran Ratoe Nata Koesoema*, was een zoon van SULTAN MOHAMMED ALI TSAFIOE'DDIN (VII), dus neef van zijn onmiddellijken voorganger. Veth meende dat hij tijdens de uitgave van „Borneo's Wester-afdeeling“ (1856) „het roer der regering nog in handen had“ (Dl. II, bl. 486); dit is echter onjuist; volgens het Regeeringsverslag en den Indischen Regeerings-almanak is hij afgetreden in 1854.

Ter aanvulling van de lijst der vorsten van Sambas voeg ik hier nog het volgende bij.

Tijdens de aftreding van ABOE BEKR TADJOE'DDIN was zijn zoon TSAFIOE'DDIN nog te jong om de regeering te aanvaarden; deze werd dus door het Gouvernement *voorloopig* opgedragen aan OEMAR KAMALOE'DDIN, wiens familie-betrekking tot zijn voorganger mij niet bekend is, als *waarnemend* Sultan; terwijl TSAFIOE'DDIN den titel van *Sultan Moeda* voerde. Die waarneming duurde tot het jaar 1866, toen de nu meerderjarig geworden troonsopvolger het bestuur in handen nam als SULTAN MOHAMMED TSAFIOE'DDIN, en aan den aftredenden regent door het Gouvernement de titel *Jang Dipertoewan* werd verleend. Deze MOHAMMED TSAFIOE'DDIN is waarschijnlijk dezelfde, die in mijn geslachtregister *Radien Adipatie* heet (zie V. G. e. I); zooverre bekend is regeert hij nog op dit oogenblik. Hij zoude volgens mijne lijst de twaalfde Sultan van Sambas zijn sedert de vestiging van den rijkszetel in de tegenwoordige hoofdplaats.

Breda.

DR. J. J. DE HOLLANDER.